

רעפ 31502-12-24 - אוסמה אלמכאוי נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 31502-12-24

לפני: כבוד השופט יוסף אלרון

המבקש: אוסמה אלמכאוי
נגד

המשיבה: מדינת ישראל
בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע ב-עפ"ת 40518-10-24 מיום 20.11.2024 שניתן על ידי השופט נ' זלוצ'ובר; בקשה לעיכוב ביצוע

בשם המבקש:

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט נ' זלוצ'ובר) ב-עפ"ת 40518-10-24 ביום 20.11.2024, בגדרו נדחה ערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין של בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע (סגנית הנשיא נ' חקלאי) ב-תת"ע 9601-08-22 מהימים 19.5.2024 ו-8.9.2024, בהתאמה.

2. עובר לכתב האישום מושא הבקשה שלפניי, הוטלו על המבקש שלושה עונשי פסילת רישיון בפועל בשלושה הליכים שונים שהתנהלו נגדו. ביום 2.1.2014 נגזר על המבקש בהליך הראשון עונש מאסר בפועל למשך 8 חודשים שנמנה החל ממעצרו ביום 19.11.2013, ועונש פסילה לתקופה של 30 חודשים "מיום שחרורו ממאסר" (להלן: הפסילה הראשונה). בהליך השני נגזר על המבקש ביום 20.2.2014 עונש מאסר בפועל נוסף למשך 6 חודשים לריצוי במצטבר לכל עונש מאסר אחר אותו הוא מרצה, ועונש פסילה למשך 35 חודשים (להלן: הפסילה השנייה). בהליך השלישי נגזר על המבקש עונש פסילה בפועל לתקופה מצטברת של 12 חודשים ביום 30.3.2016. בשקלול האמור, המבקש נדון לתקופה מצטברת של 77 חודשי פסילה בפועל.

3. לפי המתואר בכתב האישום שבעניינינו, ביום 14.2.2021 המבקש ביצע עבירה של נהיגה בזמן פסילה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה). בהליך שהתנהל בבית משפט השלום, המבקש הודה כי נהג ברכב במועד הנטען וכי נפסל מלנהוג, אך טען כי

הפסילה שהוטלה עליו רוצתה זה מכבר.

4. המחלוקת בין הצדדים בהליך מושא הבקשה שלפניי התמקדה בשאלה מمتי יש להתחיל ולמנות את תקופת הפסילה בפועל. לטענת המשיבה, יש למנות את הפסילה החל מיום 29.10.2014 - מועד שחרורו ממאסר לאחר שריצה באופן מצטבר את עונשי המאסר בפועל שנגזרו עליו בהליך הראשון והשני. בהתאם לכך, במועד ביצוע העבירה המבקש טרם סיים לרצות את הפסילות המצטברות בעניינו, שהתעתדו להסתיים ביום 29.3.2021. לעומת זאת, לטענת המבקש יש למנות את הפסילה החל מיום 18.7.2014 - מועד תום ריצוי 8 חודשי המאסר בפועל שנגזרו עליו בהליך הראשון בלבד, ובהתאם לכך לקבוע כי סיים לרצות את חודשי הפסילה ביום 18.12.2020, כך שבמועד המתואר בכתב האישום כבר לא היה פסול מנהיגה.

5. לצורך הכרעה בשאלה זו ובאשמתו של המבקש, בית משפט השלום פנה לבירור לשון הפקודה. פורט, כי סעיף 42 לפקודה קובע כי מועד ברירת המחדל לתחילת תקופת פסילת רישיון הוא "יום מתן גזר הדין אם לא הורה בית המשפט הורה אחרת". נקבע, כי בעניינינו בית המשפט שגזר על המבקש את העונש בהליך הראשון הורה אחרת, וקבע כי תקופה זו תחל "ביום שחרורו ממאסר", מונח שאינו סובל פרשנות אחרת למעט מועד יציאתו של המבקש מבין כתלי בית הכלא לחופשי. נוכח האמור, נקבע כי במועד הנקוב בכתב האישום טרם תמה תקופת הפסילה בעניינו של המבקש ומשכך התקבלה פרשנות המשיבה לחישוב תקופת הפסילה ובפועל ונקבע כי המבקש נהג בזמן פסילה.

על אף שטענה זו לא הועלתה על ידי המבקש, בית משפט השלום דן בתחולת הגנת "טעות במצב דברים" לפי סעיף 34(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), וזאת נוכח מהות המחלוקת. בעניין זה נקבע, כי המבקש לא הוכיח כי טעה טעות כנה, וכי קיים ספק אם בכלל ניתן להוכיח כי מדובר בטעות סבירה, משלא ביקש לתקן את אישור הפקדת הרישיון מיום 29.10.2014, חרף טענתו כי יש לראות בו כמי שהפקיד רישיונו ביום 18.7.2014, בתום ריצוי עונש המאסר הראשון.

6. בגזר דינו, בית משפט השלום התייחס לכך שמאחר שלחובת המבקש למעלה משלוש עבירות המנויות בסעיף, יש לגזור עליו עונש של לפחות 10 שנות פסילת רישיון, וזאת בהתאם להוראות שלפי סעיף 40(א) לפקודה. חרף האמור, נקבע כי בנסיבותיו של המבקש ניתן לחרוג מתקופת הפסילה הסטטוטורית לפי סעיף 40(ג)(1) לפקודה, וזאת בין היתר נוכח חלוף הזמן ממועד ביצוע עבירות התעבורה אשר אינן חמורות, והמאמצים הרבים שהשקיע המבקש בכדי להוציא רישיון נהיגה מסוג C1, בכדי לפרנס את משפחתו מנהיגה במשאית. בשקלול האמור, נגזר על המבקש עונש של 5 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, פסילת רישיון נהיגה בפועל לתקופה של 5 שנים וענישה נלווית.

7. בית המשפט המחוזי דחה את ערעור המבקש ואימץ את קביעות בית משפט השלום באשר לאופן

חישוב תחילת ריצוי עונש הפסילה במועד שחרורו של המבקש ממאסר בפועל. בזאת נדחה גם הערעור על גזר הדין, משנקבע כי הנסיבות המקלות שנזקפות לזכות המבקש נשקלו כבר בגזר הדין ואין מקום להפחית את עונשו אף יותר.

8. מכאן הבקשה שלפניי. המבקש משיג פעם נוספת על פרשנות הערכאות ביחס למונח "שחרור ממאסר". לשיטתו, מלשון סעיף 42(ג) לפקודה, הקובע כי "בחישוב תקופת הפסילה לא יבוא במנין - [...] תקופה שבה נשא בעל הרשיון עונש מאסר על העבירה שבגללה נפסל כאמור", עולה כי רק תקופת המאסר בפועל שנגזרה עליו בהליך הראשון אינה נמנית כחלק מתקופת הפסילה שהוטלה בהליך זה. בשל האמור, המבקש טוען כי מועד תחילת ריצוי עונש הפסילה בפועל הוא 18.7.2014. עוד טוען המבקש כי שגה בית המשפט המחוזי בין היתר בכך שנתן פרשנות "בדיעבד" לגזר הדין בהליך הראשון; בקביעתו כי התשובה לשאלה שבמחלוקת מצויה בלשון סעיף 42(א) לפקודה; וככל שיש להידרש לפרשנות הפקודה יש לקבל את הפירוש המקל ביותר עימו בהתאם לסעיף 34כא לחוק. לחלופין, המבקש טוען כי יש לקצר את תקופת הפסילה שהוטלה עליו בגזר הדין בשל נסיבותיו האישיות.

9. דין הבקשה להידחות. רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד המעוררים סוגייה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או במקרים שבהם עולה חשש שנגרם לו עיוות דין או אי-צדק מהותי (רע"פ 21583-09-24 ביזאייב נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (12.9.2024)). עניינו של המבקש אינו בא בגדרי מקרים חריגים אלה, שכן הוא מופנה בעיקרו כלפי יישומם של הלכות וכללים מושרשים על נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה (רע"פ 5023/24 כלפון נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (7.8.2024)).

10. כידוע, תחילתו של כל מסלול פרשני היא בבחינת לשון דבר החקיקה, שממילותיו יש לחלץ את המשמעויות הנכללות במתחם האפשרויות הלשוניות ולדחות את אלה אשר נעדרות עיגון לשוני (רע"פ 4808/22 הוועדה המקומית לתכנון ובנייה גליל עליון נ' דרי, פסקה 9 (25.7.2023)). בענייננו, לשון הפקודה ברורה.

בגדרו של סעיף 42 לפקודה, שכותרתו "פסילה וחישוב תקופתה" קיימות הוראות הן באשר למועד תחילת הפסילה והן באשר לאופן חישובה. סעיף 42(א) לפקודה קובע "כלל ברירת המחדל" שלפיו מועד תחילת ריצוי הפסילה הוא "ביום מתן גזר הדין", וקובע גם את החריג לכלל, שחל רק אם "הורה בית המשפט אחרת". סעיף 42(ב) לפקודה עניינו בחישוב תקופת הפסילה, והוא מורה על תחולתן באופן מצטבר של תקופות פסילה שהוטלו בהליכים שונים. סעיף 42(ג) לפקודה עוסק אף הוא באופן חישוב תקופת הפסילה, ומסדיר אלו ימים לא יבואו במנין חישוב תקופת הפסילה. נוכח האמור, אין לקבל אפוא את פרשנותו של המבקש, לפיה יש ללמוד על מועד תחילתמנין הפסילה מסעיף 42(ג)

שעניינו אופן חישוב תקופת הפסילה.

11. פרשנות הוראת סעיף 42 לפקודה תובילנו אף היא לאותה המסקנה. תכליתו של סעיף זה היא להגן על בטחון הציבור מפני מסוכנותו של מי שנפסל לנהיגה (רע"פ 9171/16 כלבונה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (5.1.2017)). זה מכבר נקבע כי לאור תכלית זו, אין תוחלת בפסילת רישיון נהיגה, כאשר זו "נבלעת" בתקופת המאסר, בה האסיר מנוע מלנהוג באופן מובנה, מאחר שאינה משרתת את תכלית הפסילה (ע"פ 2965/13 מדינת ישראל נ' אלרפיעה, פסקה 25 לפסק דינו של השופט נ' סולברג (2.7.2014)).

על רקע האמור, בדין נדחתה פרשנותו של המבקש למועד תחילת ריצוי תקופת הפסילה ונקבע כי משמעותו הפשוטה של הביטוי "שחרורו ממאסר" היא יום שחרורו הפיזי מבית הכלא. התוצאה אליה הגיעו שתי הערכאות, לפיה תקופת הפסילה חלה ממועד שחרורו של המבקש מבין כתלי בית הסוהר בתום ריצוי כלל תקופת המאסר, מתבקשת אפוא הן מהדין, הן מהנסיבות והן מהשכל הישר.

12. באשר לחומרת העונש, ניכר כי בית משפט השלום נתן את דעתו לנסיבותיו האישיות של המבקש ונתן להן משקל נכבד, עד כדי חריגה מתקופת הפסילה המינימלית הקבועה בסעיף 40א(א) לפקודה. נוכח האמור, אין מקום להקל עם המבקש פעם נוספת ביחס למשך תקופת פסילת הרישיון בפועל שנגזרה עליו, ובוודאי שאין בעונש זה הצדקה להתערבות בערעור ב"גלגול שלישי" (רע"פ 33401-12-24 הואשלה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (15.12.2024)).

13. אשר על כן, הבקשה נדחית. משכך מתייתרת ההכרעה בבקשה לעיכוב ביצוע.

ניתנה היום, ט"ו טבת תשפ"ה (15 ינואר 2025).

יוסף אלרון
שופט